

De qui

El mot fort *qui* és alhora pronom interrogatiu i pronom relatiu.

Com a pronom interrogatiu pot anar o no precedit per una preposició: *No sé qui vindrà*, *Digueu-me de qui parlaven* (citem exemples d'oracions interrogatives indirectes perquè són les que convenen a la comparació que volem establir).

Com a pronom relatiu, *qui* tant convé com a terme introductor de les oracions relatives dites substantives (que no tenen antecedent), com de les que anomenem adjectives, que fan l'ofici d'un complement de nom, i necessiten, per tant, un antecedent (allò que cal adjectivar).

Introduint una oració relativa substantiva, *qui*, tal com hem dit que s'esdevé quan és un pronom interrogatiu, pot anar precedit o no d'una preposició: *Hi ha qui s'ho creu*, *No té qui l'ajudi*, *Parlem de qui ho va fer*, *Confia en qui no ho mereix*. En canvi, introduint una oració relativa adjectiva, *qui* ha d'anar precedit per una preposició (si es vol, diguem que té la funció principal de representar complements de règim preposicional, vist que hi ha qui continua usant *qui* amb el mateix valor que el relatiu feble *que*, ús que ha estat repetidament desaconsellat): *Es un noi de qui no sé res*, *Hi ha algú a qui ho podríem confiar*.

Tenim, doncs, d'acord amb el que acabem d'exposar, el mot *qui* precedit per una preposició en tres construccions de tipus diferents: *No sé de qui parlaven*, interrogativa indirecta, *Parlem de qui ho va fer*, relativa substantiva, i *Es un noi de qui no sé res*, relativa adjectiva.

Però al costat d'aquestes tres construccions diferents, en tenim d'altres com *No hi ha de qui fiar-se* o *No té en qui confiar* que semblen més difícils de justificar.

Efectivament, les oracions subordinades que trobem en aquestes construccions, *de qui fiar-se* i *en qui confiar*, ens apareixen com a relatives adjectives —si consideràvem que eren relatives substantives, quin terme regeix la preposició?—, a les quals, però, manca aleshores el terme antecedent. Creiem, per tant, que caldria restituir-los aquest terme: *No hi ha ningú de qui fiar-se* i *No té cap persona en qui confiar*.

No és sense molta cautela que caldria rebutjar construccions com *No tenen de què parlar* i *No hi ha a qui dir-ho*, potser l'ús popular en justificaria alguna. Ara: que la restitució de l'antecedent hi és recomanable, ens sembla ben evident.

Albert Jané